

УДК 330.322

DOI 10.32342/2074-5362-2017-1-22-7

О.Г. Мимал

ЗАОЩАДЖЕННЯ ДОМОГОСПОДАРСТВ ТА ЇХ ТРАНСФОРМАЦІЯ В ІНВЕСТИЦІЙНІ РЕСУРСИ

Проаналізовано масштаби та динаміку змін заощаджень домогосподарств в Україні. Досліджено мотиви заощаджувальної діяльності населення. Визначено найбільш перспективні форми трансформації заощаджень населення в інвестиційні ресурси. З'ясовано, що основну роль у мобілізації заощаджень населення відіграють банки. Разом з тим потенціал інститутів спільного інвестування використовується недостатньо. У дослідженні виявлено проблемні аспекти у цій сфері та запропоновано шляхи їх вирішення.

Ключові слова: інвестиційні ресурси, домогосподарства, заощадження, інвестиції, фінанси домогосподарства.

Постановка проблеми. Залучення інвестиційних ресурсів для вітчизняної економіки є одним з найважливіших завдань державної політики. Джерелом цих ресурсів можуть виступають національні заощадження, що займають особливе місце в системі економічних процесів, оскільки зачіпають інтереси багатьох економічних суб'єктів: домашніх господарств, кредитно-банківської системи, підприємств, держави. З одного боку, заощадження – важливий показник рівня життя населення, з іншого – джерело інвестицій [1, с. 186]. Сьогодні Україна змушена головним чином орієнтуватися на внутрішні джерела інвестицій, оскільки, як показує аналіз, приплив іноземних інвестицій не тільки скоротився, а й демонструє відтік в окремі роки. Іноземні інвестори дуже чутливі до нестабільності економічної та політичної ситуації в нашій країні. Непередбачуваність дій держави щодо регулювання інвестиційних процесів, складна система ведення бізнесу відлякують іноземного інвестора. Тому проблема формування заощаджень та їх мобілізації як інвестиційних ресурсів є досить актуальною та потребує спеціального наукового аналізу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Загальнотеоретичним аспектам залучення заощаджень домогосподарств присвячено праці провідних учених-економістів України та світу. Вплив заощаджень на економічний розвиток розглядали Е. Гілл, К. Макконелл, А. Сміт, І. Фішер, У. Шарп та ін. Українська економічна наука з цього питання представлена такими дослідниками, як В.Д. Базилевич, В.М. Геєць, О.В. Дзюблюк, Т.І. Єфименко, В.Г. Купченко, Т. Кізима, І.О. Лютий, Н.М. Ольховик, А.Ю. Рамський, А. Степанова, І. Я. Чугунов, О.Л. Франченко, Р.В. Ціщик та іншими. Вони ґрунтовно розкривають зміст і особливості діяльності фінансових посередників та держави на ринку заощаджень, а також досліджують сучасні методи залучення вільних коштів домогосподарств.

Невирішені частини проблеми. Визнаючи важливість досягнень вітчизняної та зарубіжної науки з проблем формування заощаджень домогосподарствами та їх використання для інвестиційної діяльності, слід зазначити, що, по-перше, кожний період розвитку висуває на перший план ті чи інші мотиви заощаджувальної та інвестиційної діяльності домогосподарств, а по-друге, кожна країна має свої особливості цих процесів, які потребують аналізу. Постійне зростання обсягів готівкових накопичень домогосподарств в Україні свідчить про те, що запропоновані способи акумуляції заощаджень фінансовими посередниками ефективно не працюють.

Метою статті є визначення способів перетворення заощаджень населення на інвестиційний ресурс з метою досягнення суттєвого економічного зростання в Україні.

Обґрунтування отриманих наукових результатів. В економічній літературі можна зустріти різні тлумачення категорії «заощадження». Однак найчастіше з його допомогою описують систему економічних відносин між суб'єктами з приводу формування, збереження та використання грошових коштів та фінансових ресурсів. Кількісно заощадження визначають як різницю між наявним доходом того чи іншого суб'єкта та витратами на споживання, або, іншими словами, – це частина наявного доходу, не використана на споживання [2, с. 106]. Якщо говорити про домогосподарства, то заощадження – це частина грошових доходів населення, що залишається після покриття ним усіх витрат на поточне споживання і може бути використана на задоволення яких-небудь потреб у майбутньому. Ці потреби можуть бути як споживчого, так і інвестиційного характеру.

Заощаджувальною діяльністю можуть займатися усі групи економічних суб'єктів: домогосподарства, підприємства та держава. Для підприємств заощадження набувають форми амортизаційних відрахувань та частини нерозподіленого та не використаного на споживання прибутку. Для держави – це, перш за все, профіцит державного бюджету (що у сучасній економіці буває не часто). Тому, безумовно, саме домогосподарства виступають головним суб'єктом заощаджувального процесу, адже саме вони мають найбільшу свободу у визначенні шляхів використання наявного доходу, а їх діяльність у цій сфері значно менше регулюється відповідними нормативними актами (на відміну від держави та підприємств).

Разом з тим далеко не всі заощадження домогосподарств перетворюються на інвестиційні ресурси. Частина з них зберігається у вигляді готівкових заощаджень, які не потрапляють до фінансових інститутів та не перетворюються на інвестиційний ресурс. Лише у тому випадку, коли населення приймає рішення про перетворення своїх заощаджень на якийсь об'єкт підприємницької діяльності або на фінансовий інструмент (навіть якщо це робиться тимчасово з метою накопичення необхідної суми для майбутніх споживацьких витрат) заощадження стають інвестиційним ресурсом. Не слід забувати, що доходність та ризикованість фінансових активів може бути одним з факторів, що впливають не тільки на спосіб розміщення заощаджень, але й на сам їх розмір [3, с. 90].

Процес перетворення заощаджень домогосподарств в інвестиції є досить складним і таким, що відчуває на собі вплив низки різноманітних моти-

вів та факторів. Зокрема деякі дослідники виділяють три групи мотиваторів формування заощаджень та їх використання саме на інвестиційні цілі:

- мотиви заощаджень населення. Вони представлені певними внутрішніми спонуканнями цієї групи економічних суб'єктів, які мають глибинний характер за визначають загальні принципи (наприклад, цінності, цільові життєві установки тощо), якими керується населення при визначенні пропорції поділу наявного доходу на споживання та заощадження, а також форми, у якій зберігати заощадження;

- фактори мотивації населення до заощадження. Ці фактори мають зовнішній характер у відношенні до домогосподарств, однак вони можуть посилювати або послабляти дію тих чи інших мотивів (наприклад, рівень інфляції в країні, ступінь соціального захисту тощо);

- фактори інвестиційної діяльності населення. Це набір факторів, які визначають прийняття рішення про інвестування заощаджень та вибір форми (інструмента) цього інвестування [4, с. 25].

Мотиви домогосподарств до заощадження можуть бути різноманітними та формуються залежно від економічних, політичних, соціальних, культурних, історичних та інших умов, у яких діють економічні суб'єкти. Існує точка зору, що у найбільш узагальненому вигляді усі мотиви можна поділити на основні групи: зберегти частину доходу та скористатися заощадженнями як певним страховим фондом при виникненні кризових ситуацій або за допомогою заощаджень отримати додатковий дохід у майбутньому [5, с. 196].

Разом з тим, якщо дещо деталізувати та дезагрегувати зазначені групи, то можна говорити про такі мотиви заощаджень домогосподарств:

- накопичення коштів для придбання товарів тривалого використання (як правило, вони дорогі, а поточних доходів не вистачає для їх придбання);

- підтримання належного рівня споживання у кризових умовах;

- покриття планових витрат, потреба в яких виникне у майбутньому (наприклад, накопичення коштів на літній відпочинок чи на отримання освіти);

- заощадження просто за звичкою або тому, що так роблять усі оточуючі;

- заощадження у розрахунок на отримання додаткового доходу від їх використання.

Ступінь актуальності того чи іншого мотиву для домогосподарств залежить, перш за все, від екзогенних (зовнішніх) факторів впливу. Наприклад, сила мотиву заощаджень для підтримання належного рівня споживання у кризових умовах визначається стабільністю (або нестабільністю) економічної та політичної ситуації в країні, ступенем соціального захисту населення з боку держави тощо.

Для абсолютної більшості перелічених мотивів заощаджень використання фінансових інструментів є лише другорядним, оскільки своєї мети ці заощадження можуть досягти, маючи готівкову форму поза фінансовими інститутами. Для останнього ж мотиву саме фінансові інструменти є найчастіше вживаною формою існування заощаджень.

Сучасний ринок фінансових інструментів розвивається досить бурхливо. Протягом останніх років значно розширився асортимент фінансових послуг, які орієнтовані головним чином на домогосподарства. Серед них можна назвати інститути спільного інвестування, споживче кредитування

(особливо швидко зростало напередодні кризи 2009 р.), іпотечне кредитування, банківські карткові послуги тощо. Це, з одного боку, розширює можливості фінансових інститутів виділяти окремі сегменти серед домогосподарств та працювати з цільовими ринками, а з іншого – значно посилює конкуренцію як між фінансовими інститутами, так і між фінансовими інструментами.

Економічна сутність заощаджувальних процесів домогосподарств як важливого інституційного сектора економіки розкривається через їхню роль у формуванні «багатства» та інвестиційних ресурсів, спрямованих на відтворення валового внутрішнього продукту для забезпечення подальшого економічного розвитку. З огляду на це первинною формою добробуту населення країни можуть визнаватися заощадження, які акумулюються у домогосподарств для формування їх необоротного матеріального та нематеріального капіталу для споживання у майбутньому. Вторинною формою можна визначити інвестиційний потенціал – трансформовані заощадження, які будуть спрямовані на придбання інвестиційного продукту (із спроможністю генерування доходів) і включені до процесу відтворення ВВП [6, с. 22].

За своєю суттю заощадження є тимчасово (на більший або менший проміжок часу) виведеними з господарського обороту коштами домогосподарств: їх власники не мають наміру певний час перетворювати ці кошти на якісь товари споживання. Усе це й створює можливість трансформації заощаджень в інвестиції, навіть незалежно від первинного мотиву, яким керувався власник, відмовляючись від використання частини наявного доходу для поточного споживання. Однак для розуміння особливостей перетворення заощаджень на інвестиційний ресурс слід мати на увазі таке:

- оскільки готівкові кошти мають найбільшу ліквідність та, як правило, не пов'язані з додатковими трансакційними витратами, за інших рівних умов вони стають найбільш привабливою формою зберігання інвестицій. Однак заощадження у готівковій формі як зменшують сукупний попит (оскільки зменшують споживчі витрати), так і негативно позначаються на сукупній пропозиції, оскільки виключаються з інвестиційного процесу;

- заощадження, що трансформуються у фінансові інструменти, можуть використовуватися лише тимчасово та мають бути повернені власнику з додатковим доходом. Ці обмеження, з одного боку, не дають можливості використовувати залучені заощадження для реалізації довготривалих інвестиційних проєктів, а з іншого – вимагають тримати частину залучених коштів у досить ліквідній формі, щоб виконати свої фінансові зобов'язання перед домогосподарствами;

- використання фінансових інструментів домогосподарствами пов'язане з певними ризиками (як системного, так і специфічного характеру). Оскільки населення в абсолютній своїй більшості схильне уникати ризиків, то воно ставить більш високі вимоги до рівня доходності використовуваних фінансових інструментів, що інколи робить досить дорогими ці інвестиційні ресурси для фінансових інститутів.

Разом з тим заощадження населення є значним потенційним джерелом інвестицій. Оцінити розмір заощаджень домогосподарств можна на підставі даних вибірових обстежень умов життя домогосподарств України, які

проводяться Державною службою статистики України. У 2017 р. приріст заощаджень домогосподарств склав 68919 млн грн, у тому числі приріст фінансових активів – (–10409) млн грн. Заощадження, які здійснюються домогосподарствами у кожному році, упродовж останнього часу незначно коливаються, хоча у 2017 р. і спостерігалось збільшення приросту заощаджень порівняно з 2016 р. на 2 237 млн грн.

Таблиця 1

Доходи, витрати та заощадження населення України, млн грн*

Рік	Доходи	Витрати	Заощадження	Питома вага заощаджень у доходах, %
2009	235 345	179066	56 279	23,9
2010	280 565	213 324	67 241	24,0
2011	334 486	266 383	68 103	20,4
2012	374 962	306 519	68 443	18,3
2013	382 124	325 117	57 007	14,9
2014	396 760	322 743	74 017	18,7
2015	448 645	391 157	57 488	12,8
2016	527 073	460 391	66 682	12,7
2017	642 105	573 186	68 919	10,7

*Розраховано автором на підставі даних [7].

Разом з тим, хоча протягом останніх трьох років абсолютне значення (у поточних цінах) заощаджень зростає, однак їх питома вага у загальних доходах домогосподарств має стійку тенденцію до зменшення. Якщо порівнювати 2017 р. навіть з кризовим 2009 р., то питома вага заощаджень у загальних доходах населення зменшилася у 2,2 рази. Це свідчить про те, що зростання цін, яке спостерігається в останні роки, значно підвищує величину так званого автономного споживання (споживчі витрати, які забезпечують мінімальний рівень, необхідний для виживання). Як наслідок, можливості населення у поділі наявного доходу на споживання та заощадження різко скоротилися. Не зважаючи на це, накопичені заощадження є досить значними, а тому їх мобілізація як інвестиційних ресурсів залишається актуальною.

Сучасний механізм залучення заощаджень населення у процес економічного зростання в Україні характеризується такими особливостями: у той час як господарюючі суб'єкти здійснюють пошук доступних джерел фінансування інвестицій, значна частина заощаджень накопичується у формі національної та іноземної валюти. На цьому етапі провідну роль в акумуляції заощаджень населення відіграють банки, ресурсна база яких майже на третину складається з коштів фізичних осіб [8, с. 77].

Протягом 2016 р. сукупний обсяг коштів фізичних осіб на депозитах банків збільшився на 12,36% та станом на 01.01.2017 р. склав 437,2 млрд

грн. Як показує аналіз, у клієнтському портфелі переважають короткострокові депозитні вклади строком до 1 року. Досить помітною є тенденція до зменшення обсягу строкового ресурсу, яка зафіксована з початку 2014 р. Тенденція до зростання обсягу вкладів на вимогу встановилася з вересня 2015 р. Станом на 01.01.2017 р. їх сума становить 411,59 млрд грн, що дорівнює 48,2% сукупного портфеля коштів клієнтів (42,5% на початок 2016 р.). Враховуючи, що зростання клієнтського портфеля відбувається переважно за цією складовою, немає підстав говорити про відновлення довіри до банківської системи. У цілому частка довгострокових депозитів протягом 2016 р. скоротилася до 19,6% (20,3% на початок року). Частка коштів, залучених в іноземній валюті, в сукупному клієнтському портфелі є значною та коливається на рівні позначки в 50% [9].

Ще одним варіантом розміщення коштів є використання інститутів спільного інвестування (далі – ІСІ) (корпоративних (далі – КІФ) або пайових інвестиційних фондів (далі – ПІФ)). Перевагами такого інвестування є те, що воно не вимагає володіння професійними навичками, оскільки зібрані в інвесторів кошти інвестують компанії з управління активами у фінансові та нефінансові активи, а отримані доходи потім пропорційно розподіляються між власниками акцій КІФ або інвестиційних сертифікатів ПІФ пропорційно придбаній кількості цінних паперів. Але при цьому виникає великий ризик, оскільки можливість отримання доходу та збереження початково інвестованого капіталу буде залежати від якості менеджменту та сформованого інвестиційного портфеля цієї установи, оскільки відсутні гарантії повернення вкладів через те, що інвестори є одночасно співвласниками інвестиційного фонду, а також відсутня гарантована доходність за цінними паперами ІСІ, оскільки вона буде залежати від динаміки зміни цін на цінні папери та розміру виплачених дивідендів та відсотків з них. Саме тому для того, щоб правильно обрати об'єкт інвестування, необхідно досліджувати вимоги, що висуваються до якості управління активами. Крім того, інвестиції в ІСІ не завжди є ліквідними, особливо це стосується цінних паперів закритого ІСІ. Додаткові витрати учасників ІСІ полягають у тому, що вони мають сплачувати за послуги компаній з управління активами, хоча сума цих витрат і не може перевищувати 10% від середньорічної вартості чистих активів.

На нашу думку, основними тенденціями, які характерні для заощаджень домогосподарств на сучасному етапі розвитку економіки України, є такі:

- залежність схильності домогосподарств до заощаджень та здійснення інвестицій від економічної та політичної ситуації в країні;
- розвиток, хоча і повільний, порівняно нових способів інвестування заощаджень;
- низький рівень заощаджень домогосподарств, розміщених у цінних паперах;
- зростання обсягу неорганізованих заощаджень, особливо таких, що здійснюються в іноземних валютах;
- спрямування заощаджень в інвестиції в матеріальні цінності, такі як дорогоцінні метали, квартири, машини, побутова техніка та інші матеріальні активи.

Перетворення заощаджень населення в неорганізованій формі в інвестиції дозволить збільшити доходну частину державного бюджету, скороти

видатки на соціальні трансфери, забезпечити господарюючих суб'єктів та державу необхідними ресурсами, збільшити доходи населення. Це, своєю чергою, сприятиме відновленню економічної стабільності та забезпеченню економічного зростання. Незважаючи на те, що економічна та політична криза негативно впливає на реальні доходи населення та, як наслідок, на розмір їх заощаджень, інвестиційний потенціал домогосподарств залишається великим, у тому числі через зберігання значної частини цих ресурсів у пасивній формі [10, с. 47].

Висновки. Подолання економічного відставання України потребує значних інвестицій для нарощування її виробничого потенціалу. Найбільш вірогідним джерелом інвестиційних ресурсів на сьогодні можуть бути внутрішні заощадження, перш за все домогосподарств. Однак протягом останніх років питома вага заощаджень у сукупних доходах населення має стійку тенденцію до зменшення, що свідчить про фактичне зменшення реальних доходів населення. Крім того, значна частина заощаджень набуває форми приросту готівкових коштів. Більше того, фіксується навіть від'ємне значення показника приросту фінансових активів населення, що на практиці означає відтік коштів з фінансових інститутів. Тому розв'язання завдання формування інвестиційних ресурсів для прискорення економічного розвитку має включати як заходи зі збільшення доходів домогосподарств, так і їх заохочення до заощаджень у формі приросту фінансових активів. Головна роль у цьому належить фінансовим інститутам, які мають запропонувати більш надійні, привабливі та менш ризиковані фінансові інструменти, здатні зацікавити домогосподарства вкладати заощадження саме в них. Разом з тим акумуляція заощаджень домогосподарств за допомогою фінансових інструментів – це лише перший крок, який формує інвестиційний потенціал. Його перетворення на реальні інвестиції потребує доведення цих коштів до реальних інвесторів через банківські кредити та первинний ринок корпоративних цінних паперів. Ці питання можуть стати предметом подальших досліджень.

Список використаних джерел

1. Ольховик Н.М. Роль банков в процессе трансформации сбережений населения в инвестиции / Н.М. Ольховик, Н.Н. Бондаренко // Известия ОГАУ. – 2012. – № 35. – С. 185–189.
2. Макконелл К. Экономикс: принципы, проблемы и политика: в 2 т. / К.Р. Макконелл, С.Л. Брю; [пер. с англ. 11-го изд.]. – К.: Хагар-Демос, 1993. – Т. 1. – 106 с.
3. Кізима Т. Домогосподарства на фінансовому ринку України: поведінково-мотиваційний аспект / Т. Кізима, А. Кізима // Світ фінансів. – 2016. – № 3(48) – С. 89–101.
4. Купченко В.Г. Теоретичні основи механізму трансформації заощаджень населення в інвестиції в національну економіку / В.Г. Купченко // Ефективна економіка. – 2011. – № 11. – С. 25–29.
5. Франченко О.Л. Використання заощаджень населення в інвестування економіки країни через структури фондового ринку / О.Л. Франченко // Формування ринкових відносин в Україні. – 2011. – № 3 (118). – С. 194–199.

6. Рамський А.Ю. Інвестиційний потенціал домогосподарств: монографія / А.Ю. Рамський. – К.: КНУТД, 2014. – 352 с.
7. Офіційний сайт Державної служби статистики України / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
8. Ціщик, Р.В. Аналіз динаміки та структури заощаджень населення України / Роман Володимирович Ціщик // Економічний аналіз: зб. наук. праць / Тернопільський національний економічний університет; редкол.: В.А. Дерій (голов. ред.) та ін. – Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету «Економічна думка», 2015. – Т. 20. – С. 71–75.
9. Аналітичний огляд банківської системи України за результатами 2016 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://rurik.com.ua/our-research/branch-reviews/1187>
10. Степанова А. Заощадження домогосподарств як важливий інвестиційний ресурс країни / А. Степанова, Є. Удод // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка. – 2012. – Вип. 136. – С. 45–50.

References

1. Ol'hovyk N.M., Bondarenko N.N. (2012). *Rol' bankov v processe transformacyi sberezhennyj naselenija v yinvestycyju* [The role of banks in the process of transforming population savings into investments]. *Yzvestiya OGAU*, no. 35, pp.185-189.
2. McConell K.R., Bru S.L. (1993). *Ekonomyks: pryncypy, problemy y polityka* [Economics: Principles, Problems and Policies]. Kyiv, Hagar-Demos Publ., vol. 1, 106 p.
3. Kizyma T., Kizyma A. (2016) *Domogospodarstva na finansovomu rynku Ukrainy: povedinkovo-motivacijnij aspekt* [Households in the financial market of Ukraine: Behavioral and Motivational Aspect]. *Svit finansiv*, no. 3(48), pp. 89-101.
4. Kupchenko V.G. (2011). *Teoretychni osnovy mehanizmu transformacii' zaoshhadzhen' naseleennja v investycii' v nacional'nu ekonomiku*. [Theoretical fundamentals of the mechanism of transformation of population savings into investments into the national economy]. *Efektivna ekonomika*, no. 11, pp. 25-29.
5. Franchenko O.L. (2011). *Vykorystannja zaoshhadzhen' naseleennja v investuvannja ekonomiky krai'ny cherez struktury fondovogo rynku* [Use of savings of the population to invest in the economy of the country through the structures of the stock market]. *Formuvannja rynkovyh vidnosyn v Ukraini*, no. 3 (118), pp. 194-199.
6. Rams'kyj A.Ju. (2014). *Investycijnij potencijal domogospodarstv: monografija* [Investment potential of households: monograph]. Kyiv, KNUTD Publ., 352 p.
7. *Oficijnyj sajт Derzhavnoi' sluzhby statystyky Ukrainy*. Available at: <http://www.ukrstat.gov.ua>. (accessed 5 February 2018).
8. Cishhyk R.V. (2015). *Analiz dynamiky ta struktury zaoshhadzhen' naseleennja Ukrainy* [Analysis of Dynamics and Structure of Savings of the Population of Ukraine]. *Ekonomichnyj analiz*. Ternopil', Vydavnycho-poligrafichnyj centr Ternopil's'kogo nacional'nogo ekonomichnogo universytetu "Ekonomichna dumka", vol 20, pp. 71-75.

9. *Analitychnyj ogljad bankivs'koi' systemy Ukrainy za rezul'tatamy 2016 roku*. Available at: <http://rurik.com.ua/our-research/branch-reviews/1187> (accessed 30 January 2018).

10. Stepanova A., Udod Je. (2012). *Zaoshhadzhennja domogospodarstv jak vazhlyvyj investycijnyj resurs krai'ny* [Household savings as an important investment resource of the country]. A. Stepanova, Je. Udod, Visnyk Kyi'vs'kogo nacional'nogo universytetu imeni Tarasa Shevchenka. *Ekonomika*, issue 136, pp. 45-50.

Проанализированы масштабы и динамика изменений сбережений домохозяйств в Украине. Исследованы мотивы сберегательной деятельности населения. Определены наиболее перспективные формы трансформации сбережений населения в инвестиционные ресурсы. Выяснено, что основную роль в мобилизации сбережений населения играют банки. Вместе с тем потенциал институтов совместного инвестирования используется недостаточно. В исследовании выявлены проблемные аспекты в этой сфере и предложены пути их решения.

Ключевые слова: инвестиционные ресурсы, домохозяйства, сбережения, инвестиции, финансы домохозяйства.

The article analyzes the scale and dynamics of changes in household savings in Ukraine. The motives of saving activity of the population are explored. The most promising forms of transformation of the population's savings into investment resources are determined. It was found out that banks play the main role in mobilizing the savings of the population. At the same time, the potential of joint investment institutes is not used enough. The research revealed the problematic aspects in this area and suggested ways of their solution.

Key words: investment resources, households, savings, investments, household finances.

Одержано 7.06.2017.